

Expertní posudek na prodloužení platnosti EIA

RNDr. Mojmír Vlašín

Úvod:

Dne 20. března 2024 prodloužilo MŽP pod čj: MZP/2021/710/5811 platnost stanoviska k posouzení vlivů na životní prostředí vydaného pod čj. 1933/ENV/12 dne 1. února 2012 pro záměr: **D3 – Středočeská část**. Toto stanovisko bylo již jednu prodlouženo, a to v roce 2017.

Ve shora uvedeném stanovisku se tvrdí, že na základě předložené žádosti a spisové dokumentace dospělo MŽP k závěru, že u záměru v rozsahu západní varianty (západního koridoru) nedošlo ke změnám podmínek v dotčeném území nebo poznatků a metod posuzování, v jejichž důsledku by západní varianta (západní koridor) mohla mít dosud neposouzené významné vlivy na životní prostředí. A proto platnost stanoviska EIA vydaného dne 1. února 2012 částečně prodloužilo a to o 5 let, tedy do 1. února 2027, a to pouze v rozsahu západní varianty. Návrh variant západního koridoru je z hlediska posuzování vlivů na životní prostředí rozdělen do čtyř úseků s variantním řešením na části těchto úseků. Součástí záměru v západním koridoru je obchvat Jílového u Prahy, přivaděč Týnec nad Sázavou a Václavická spojka.

Posouzení :

K uvedenému stanovisku je třeba sdělit následující:

1. Na základě znalosti projektové dokumentace, která byla postupně předkládána investorem, lze konstatovat, že současná projektová dokumentace se v některých úsecích liší od trasy, která byla posuzovaná procesem EIA. Nemohu posoudit, jak uvedené změny mohou nebo nemohou modifikovat vliv záměru například na emitovaný hluk či podzemní vody, ale v oblasti ochrany přírody se změny zcela nepochybně promítnou do vlivů záměru. Tedy jinými slovy - záměr se v průběhu doby (2012-2024) změnil natolik, že EIA posuzuje částečně jiný záměr, než má v úmyslu investor provést. Takto pozměněný záměr bude mít na biotu (přírodu) nepochybně jiný vliv, než záměr původní. V případě posuzování vlivu na ZCHDŽ není možné tento vliv bez dalšího kvantifikovat. Právě proces EIA, včetně posudků a veřejného projednání, je tím nástrojem, který má tento vliv popsat a zhodnotit. Prodloužením (obnovením) platnosti starého stanoviska ministerstvo na tento nástroj rezignovalo, ačkoliv jeho kompetencí je právě ochrana životního prostředí včetně přírody a krajiny.

2. Od vydání původního stanoviska EIA uplynulo 12 let, přičemž původní stanovisko vychází z informací (podkladů) ještě starších. Byly v procesu EIA pořízeny v letech 2009 až 2011. V oblasti ochrany přírody a zejména pak v oblasti ochrany fauny je tato doba natolik dlouhá, že je nezbytné vliv záměru na objekty chráněné zákonem na ochrany přírody a krajiny posoudit znovu a to na základě nových údajů. Je třeba konstatovat, že v období 2012-2024 se v některých úsecích západní varianty, kterou posuzovala původní EIA, prováděla řada dalších výzkumů a posudků, které lze rozdělit do dvou hlavních kategorií: (1) Posudky, které bez důkazů konstatují, že se v tom kterém úseku nic nezměnilo a bez dalšího potvrzují předchozí průzkumy (2) Posudky, které přinášejí další informace o biotě toho kterého úseku a vesměs konstatují, že zde byly nalezeny nové druhy živočichů a rostlin, z nich některé náleží k ZCHD. V obou případech však jde o posudky mimo proces EIA (jde o průzkumy směřující ke stanovení seznamu ZCHD). Původní stanovisko EIA z roku 2012, prodloužené stanovisko z roku 2017, ani stanovisko z r. 2024 z nich nevychází a ani vycházet nemůže, protože se de facto jen prodlužuje a nikoliv upravuje původní stanovisko.

3. Veškeré dokumenty, které se zpracovávají v oboru ochrany přírody (záchranné programy pro ZCHDŽ, programy péče, plány managementu pro ZCHÚ aj.) se dělají na dobu 5, maximálně 10 let. Je totiž zřejmé, že vzhledem k vývoji přírody, ať již pod vlivem změn klimatu či změn hospodaření v krajině, není možné posuzovat a navrhopvat zásahy a opatření na delší dobu. Proto ani posudek (stanovisko) EIA nemá neomezenou platnost a počítá se s tím, že jeho platnost je časově limitovaná. Pokud doba platnosti posudku (stanoviska) marně uplyne, je sice možné platnost stanoviska (před jeho vypršením) prodloužit, ale musí být tato náležitě odůvodněno. Ve shora uvedeném prodloužení platnosti stanoviska EIA musím však konstatovat absenci takového relevantního zdůvodnění a to zejména v oblasti ochrany přírody se zvláštním zřetelem k ochraně volně žijících živočichů.

4. S ohledem na dobu, která uplynula od vydání stanoviska v roce 2012, není možné vyloučit, že posuzování vlivů (EIA) by nyní dospělo k jinému závěru tj. například, že vhodnější je východní koridor, případě nulová varianta. V současné situaci, kdy je prakticky před dokončením dálnice D4, která rovněž (jako shora uvedený záměr) spojuje hlavní město Prahu s krajským městem České Budějovice, může nově provedená EIA dojít k závěru, že stavba středočeské části D3 je nyní zbytečná a že nulová varianta (to jest ve středočeském kraji vůbec uvedenou dálnici nepostavit) se může ukázat jako vhodnější.

Podklady :

Stanovisko EIA na shora uvedený záměr bylo prodlouženo neodůvodněně a na základě špatných podkladů. Jako příklad (nikoliv úplný výčet) mohu uvést následující rozpory:

Mezi materiály, které MŽP shromáždilo jako podklady k prodloužení platnosti, je i podklad nazvaný: **D3 středočeská - Ochrana přírody**. Tento podklad není podepsaný a jeho autorství není zřejmé. Jedná se však o úřední podklady pro uvedené rozhodnutí a proto je třeba se jimi seriózně zabývat. V tomto materiálu se uvádí :

„Od doby zpracování dokumentace EIA byly v lokalitách budoucí trasy D3 v biologických průzkumech zaznamenány nové zvláště chráněné druhy rostlin a živočichů. Nově zjištěné druhy mají podobné ekologické nároky a vyskytují se na podobných biotopech jako druhy původně uvedené v Dokumentaci EIA. Principy a míra ochrany jsou tak obdobné.“ Toto tvrzení je nepodložené a v zásadě nepravdivé. Pokud by totiž mělo být bráno v potaz, pak by zjišťování všech ZCHDŽ v trase plánovaného záměru postrádalo smysl stejně jako udělování výjimek pro zjištěné ZCHDŽ. V extrémním případě by potom stačilo udělat výjimku pro pouze jeden druh ZCHDŽ a mít za to, že tato výjimka pokrývá výjimku pro všechny ZCHDŽ, které se v lokalitě prokazatelně vyskytují.

Ve stejném podkladu se vyskytuje také toto tvrzení: “Vzhledem k tomu, že se nezměnil charakter dotčených biotopů, zůstávají v platnosti i navržená opatření k eliminaci, zmírnění a kompenzaci zjištěných vlivů. Navržená opatření jsou v souladu s rámcem opatření uvedených v Dokumentaci EIA a dochází k jejich zpřesnění s ohledem na podrobnější stupeň projektové dokumentace, pro které bylo "hodnocení H67" zpracováno.”

Toto tvrzení se nezakládá na pravdě (je lživé). Charakter biotopů se zde během let změnil, což dokládají některé studie objednané a zaplacené samotným investorem stejně jako posudek, který si objednala a zaplatila organizace (spolek) Alternativa D3. Zároveň platí, že část trasy se změnila, takže biotopy, které podle stanoviska EIA z roku 2012 neměly být záměrem dotčeny, nyní záměrem dotčeny jsou.

Ve stejném dokumentu se zároveň tvrdí, že „Bylo čerpáno rovněž z biologických průzkumů, které byly v době zpracování tohoto dokumentu ve fázi konceptu. Do čistopisů dílčích biologických průzkumů byly doplněny další zvláště chráněné druhy“ Toto už je zcela mimo rámec seriózního posuzování a vydávání stanovisek EIA. Orgán, který je kompetentní k vydání stanoviska EIA, nemůže, a to za žádných okolností, přihlížet k podkladům, které čerpaly v době svého vzniku z biologických průzkumů, které se v dané chvíli nacházely ve fázi konceptu. Přihlížet ke konceptu biologického průzkumu je asi tak relevantní, jako přihlížet ke konceptu faktury, kde místo např. deseti položek je uvedeno pouze pět, s tím, že ostatní budou doplněny

až do čistopisu faktury. Koncept biologického hodnocení je naprosto nepoužitelný podklad a dokonce i jen zmínka o jeho použití navozuje domněnku, že celé prodloužení stanoviska je provedeno nedbale. Koncept je „podklad“, který není a nemůže být součástí spisu a tudíž není možné zkontrolovat, co v něm bylo či naopak nebylo.

Závěr:

Stanovisko EIA vydané v roce 2012 bylo prodlouženo, ačkoliv prodlouženo být nemělo. V mezidobí 2012-2024 se změnila trasa záměru, došlo ke změnám v biotopech, které záměr poškodí, došlo k výrazným změnám ve výčtu ZCHDŽ, kterou bodu stavbou dotčeny a podklady, které MŽP k prodloužení stanoviska použilo, jsou neúplné a zmatečné. Doporučuji provést též expertní posudek z oboru silniční stavby, který by posoudil jak se trasa dle současné projektové dokumentace liší od trasy, která byla posuzovaná procesem EIA. Tedy posudek by kvantifikoval kolik kilometru (kolik%) se nová trasa liší od původně posuzované trasy.

Mojmír Vlašín

Seznam zkratk :

EIA - posouzení vlivu na životní prostředí
MŽP - ministerstvo životního prostředí ČR
ZCHDŽ – zvláště chráněné druhy živočichů
ZCHD - zvláště chráněné druhy
ZCHÚ - zvláště chráněná území